

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗ

† ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ ΕΗΡΟΥΧΑΚΗΣ
(1872-1958)

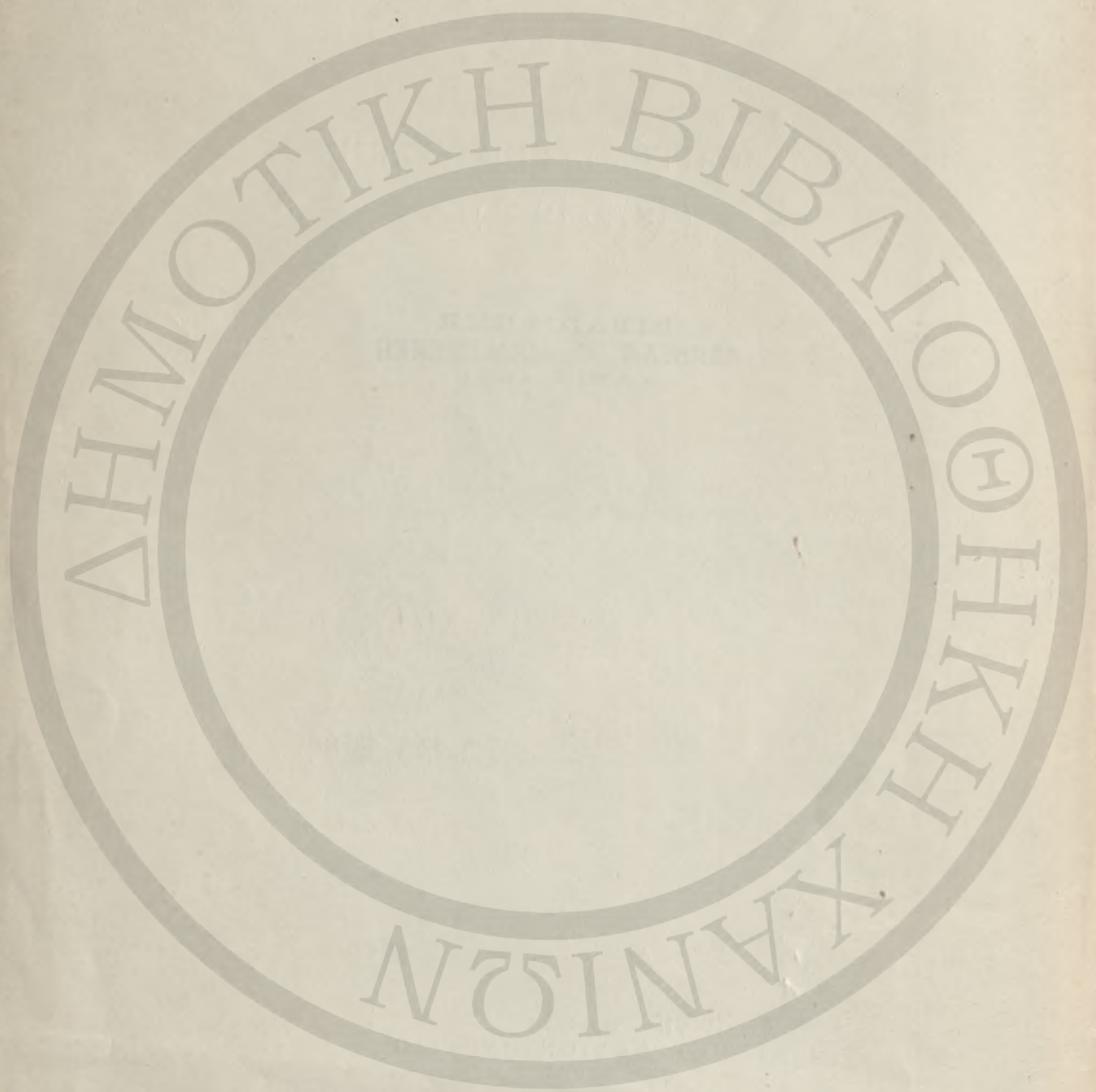
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΛΕΩΝΙΔΑ Γ. ΜΑΝΟΛΙΚΑΚΗ
ΧΑΝΙΑ 1969

Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ δωδεκάτου τόμου (1957)
τοῦ Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἑλλάδος

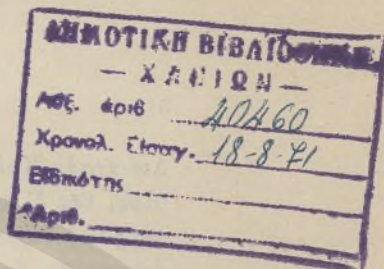
25. 18Α. 1958

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΜΥΡΤΙΔΟΥ
1957

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΛΕΩΝΙΔΑ Γ. ΜΑΝΟΛΙΚΑΚΗ
ΧΑΝΙΑ 1969

† ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ ΞΗΡΟΥΧΑΚΗΣ (1872 - 1958)¹

Τὴν μεσημβρίαν τῆς Καθαρᾶς Δευτέρας 24ης Φεβρουαρίου 1958, πλήρης ἡμερῶν, παρέδιδε τὸ πνεῦμα κατόπιν ὀλιγοχρονίου νοσήματος, εἰς τὰ Χανιά τῆς Κρήτης, εἰς ἐκ τῶν λογιωτέρων ἐπισκόπων τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῶν δοκιμωτέρων ἱστοριοδιφῶν μας, ὁ ἐπίσκοπος Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Ἀγαθάγγελος (κατὰ κόσμον Ἀγγελος Ξηρουχάκης), ἐκκλησιαστικὴ καὶ πνευματικὴ προσωπικότης οὐχ ἡ τυχοῦσα.

Γεννηθεὶς εἰς Σούρην Ἀποκορώνου καὶ μονάσας εἰς τὴν ἱστορικὴν Μονὴν τοῦ Γδερνέττου (νῦν Γουβερνέτο), μετὰ τὰς σπουδὰς εἰς τὸ κρητικὸν Ἱεροδιδασκαλεῖον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐχειροτονήθη διάκονος (1894). Ὡς διάκονος ἐπολέμησε κατὰ τὴν τελευταίαν ἐπανάστασιν τῆς Κρήτης (1897). Ἡ Κρητικὴ Πολιτεία ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅπου ἐσπούδασεν εἰς τὴν Σχολὴν τοῦ Σταυροῦ ὑπὸ τὸν αἰμίμν. Χρυσόστομον Παπαδόπουλον. Μετὰ βραχεῖαν καθηγεσίαν ἐν Ρεθέμνῳ (1905 - 1906) ἐστάλη ὡς ἱερατικὸς προϊστάμενος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινοτήτος Ἐνετίας, ὅπου ἐγνώρισε τὸν Κωνσταντῖνον Σάθαν. Ἐλαβε δίπλωμα Φιλολογίας ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βολωνίας. Τὸ 1920 ἐστάλη ὡς ἱερατικὸς προϊστάμενος τοῦ ναοῦ Ἁγίας Τριάδος Βιέννης, ὅπου παρέμεινε μέχρι τοῦ Μαρτίου 1936, ὅτε ἐξελέγη καὶ ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου (Χανίων) ἐν Κρήτῃ. Ἐκεῖ ἐπέπρωτο νὰ διαδραματίσῃ σημαντικὸν ρόλον, δεδομένου ὅτι ἡ Κρήτη κατελήφθη τὸν Μάιον τοῦ 1941 ὑπὸ τῶν Γερμανῶν (καὶ τῶν Ἰταλῶν). Γνωρίζων τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν νοστοροπῖαν ἀμφοτέρων τῶν κατακτητῶν, ἐτέθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Λαοῦ καὶ πολλοὺς διέσωσεν. Κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τῆς Κατοχῆς (1945) ὠνομάσθη καὶ Ὑπουργὸς-Γεν.

1. Εἰς μνήμην τοῦ ἐπισκόπου ἀφιερῶθη τὸ τεῦχος Μαρτίου 1958 τοῦ ἐν Ἡρακλείῳ περ. « Ἀπόστολος Τίτος », ὡς καὶ τὸ τοῦ Ἀπριλίου 1958 τοῦ ἐν Χανίοις θρησκευτικοῦ περ. « Ἀναγέννησις », ὅπου τὰ κατὰ τὴν κηδεῖαν καὶ οἱ λόγοι. Ἀπὸ πολλῶν μηνῶν, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν μου, τυποῦται ἐν Ἡρακλείῳ ὁ ἸΑ', 1957, τόμος τοῦ περ. « Κρητικὰ Χρονικά », τὸν ὁποῖον, ζῶντος τοῦ ἐπισκόπου, ἀπεφάσισεν νὰ προσφωνήσῃ ἡ διεύθυνσις τοῦ περιοδικοῦ εἰς τὸν μελετητὴν τῆς Κρητικῆς Ἱστορίας Ἀγαθάγγελον Ξηρουχάκην. Ἐκεῖ θὰ προταχθῇ ἐκτενεστέρα βιογραφία καὶ βιβλιογραφία του.

Διοικητής Κρήτης, ασκήσας και τὸ πολιτικὸν τοῦτο ἀξίωμα, συγκαταθέσει τῆς ἐλευθέρως Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως. Ἀπὸ δὲ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως διόκησεν ἀσκανδαλίστως, σωφρώνως, ἐπιδείξας ἦθος, ἀφιλοχρηματίαν, ἀγάπην πρὸς τὰ Γράμματα, καὶ ἀνανεώσας τὰ στελέχη τῆς Ἐπισκοπῆς του εἰς τὴν ὁποίαν σήμερον ὑπηρετοῦν πάμπολλοι θεολόγοι καὶ ἐγγράμματοι ἱερωμένοι. Ἀνάλογος ὑπῆρξεν ἡ κοινωνικὴ αὐτοῦ δράσις, καὶ ἀνάλογοι αἱ τιμαὶ δι' ὧν περιεβλήθη.

Μελετηρὸς ὡς ἦτο ὁ Ἐηρουχάκης, τυχὼν δὲ καὶ ἀρίστων διδασκάλων, ἐστράφη πρὸς τὴν μελέτην τῆς Κρητικῆς Ἱστορίας. Ἡ κυριωτέρα του ἐργασία εἶναι ἡ τὸ 1908 γενομένη ἐν Τεργέστη ἐπανέκδοσις τῶν στιχουργημάτων περὶ τοῦ Κρητικοῦ Πολέμου (1645 - 1669) τοῦ Ρεθυμνίου Μαρίνου Τζάνε Μπουνιαλῆ καὶ τοῦ Κεφαλλῆνος Ἀνθίμου Διακρούση. Τὰ Προλεγόμενα δὲν εἶναι σήμερον τὰ πρέποντα, ἀλλὰ τὸ κείμενον κατέστη προσιτόν. Τούτου τὴν ἀρτιωτέραν καὶ μεθοδικωτέραν ἐπανέκδοσιν πολλάκις μοῦ συνέστησεν ὁ ἀείμνηστος ἐπίσκοπος.

Ἄλλη σημαντικὴ ἐργασία τοῦ Ἐηρουχάκη εἶναι ἡ χρησιμοποίησις τῶν στοιχείων τῆς λεγομένης Στατιστικῆς τοῦ Καστροφύλακα (1584) περὶ Κρήτης, εἰς τὸ βιβλίον του Ἡ Βενετοκρατουμένη Ἀνατολή, Κρήτη καὶ Ἐπτάνησος (Ἀθήναι 1934). Τὰ στοιχεῖα ταύτης ἠρύσθη ἐκ τῶν ἐνετικῶν ἀρχείων, τὰ ὁποῖα ἐμελέτησε καὶ διὰ τὴν συγγραφὴν διαφόρων πραγματειῶν ἐκδοθεῖσάν διὰ τῶν περ. Θεολογία, Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος (Ἀλεξανδρείας), Ἐπετηρὶς Κρητικῶν Σπουδῶν, Ἀναγέννησις (Χανίων), ἀναφερομένων εἰς τὴν Κρητικὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν καὶ Φιλολογίαν καὶ ἄλλα θέματα¹. Ἐκ τούτων παλαιὰν ἀλλ' ἀξιόλογον μελέτην του περὶ Μαξίμου Μαργουνίου ἐσκόπει νὰ ἀνατυπώσῃ τὸ 1958 εἰς τόμον.

Ἡ βαθεῖα ἐκτίμησις τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ, τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου τῆς χώρας, ἡ ἀγάπη τοῦ ποιμνίου του κατεδείχθη κατὰ τὴν κηδείαν του, γενομένην τὴν 26ην Φεβρουαρίου εἰς Χανιά, παρουσίᾳ ὀλοκλήρου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τῶν ἀρχῶν καὶ πολλῶν χιλιάδων λαοῦ. Ὁ νεκρὸς ἐναπετέθη εἰς προοικοδομηθέντα τάφον εἰς τὸ προαύλιον τῆς Μονῆς Γουβερνέτου, ὅπου ὁ Ἀγαθάγγελος Ἐηρουχάκης ἀναπολεῖ σήμερον τοὺς νεανικοὺς ἀγῶνας του κατὰ τῶν Τούρκων, τὰς ὥριμους συγγραφάς του περὶ τῶν Ἐνετῶν ὡς κατακτητῶν, ὡς καὶ τὰς κρίσιμους γεροντικὰς ἡμέρας του καθ' ἃς ἀντεμετώπισε τοὺς Γερμανοὺς ἐπιδρομεῖς. Εἴη ἡ μνήμη του αἰώνια!

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Β. ΤΩΜΑΔΑΚΗΣ

1. Περλ. ὅσα ἔγραψα ἐν ΕΒΒΕ Γ', 1933, σσ. 489 - 493.

